

Історія

УДК94:316.776:004](477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20524282>

Цифрова історична пам'ять як складова колективної пам'яті

Кашаба Ольга Юріївна,

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри краєзнавчо-туристичної роботи, соціальних і гуманітарних наук Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, м. Харків,
<https://orcid.org/0000-0002-0616-145X>

Щербина Ірина Володимирівна,

кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри краєзнавчо-туристичної роботи, соціальних і гуманітарних наук Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, м. Харків,
<https://orcid.org/0000-0003-3007-2446>

Прийнято: 19.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація.** Вивчення змісту та особливостей функціонування історичної пам'яті сучасного українського соціуму є важливим науковим завданням, оскільки зазначений феномен відіграє ключову роль у процесах нації– та державотворення, збереженні традиційних та формуванні нових національних цінностей, визначенні політичного майбутнього української державності та української нації.*

Цифрова історична пам'ять є новим та динамічним явищем у сучасній гуманітаристиці, що формується у цифровому просторі і забезпечує фіксацію, збереження та трансляцію історичних подій за допомогою цифрових медіа. Вона виступає як особливий вимір колективної пам'яті, де історичний досвід, культурні наративи та соціальні практики відображаються, перетворюються та поширюються через цифрові платформи, соціальні мережі та медійні ресурси. У воєнному контексті цифрова пам'ять набуває особливого значення, оскільки вона слугує засобом документування подій, мобілізації громадської уваги та формування колективних наративів конфлікту.

Цифрова пам'ять як складова колективної пам'яті виступає ключовим механізмом фіксації, конструювання та трансляції історичного досвіду у сучасних умовах війни. Вона інтегрує індивідуальні наративи в спільний цифровий простір, формує багатoshарову систему значень і забезпечує соціокультурну функцію збереження історичної пам'яті в умовах постійної інформаційної динаміки.

У статті застосовано джерелознавчі методи, які сприяють виявленню та систематизації мемів як документальних одиниць цифрової культури; методи цифрової гуманітаристики, зокрема аналіз даних із соціальних мереж, мережесевих платформ та Telegram-каналів.

Опрацьовані результати дослідження сприяють значному поглибленню розуміння, як впливають цифрові культурні практики на формування національної ідентичності та колективної пам'яті в умовах сучасної війни. Проведено узагальнення мемів як механізму конструювання колективного наративу та відображення історичного досвіду у цифровому просторі.

Ключові слова: *інтернет-меми, російсько-українська війна, цифрова історична пам'ять, соціокультурний простір, медіазнавство, соціальні*

мережі, онлайн-комунікація, інтернет-культура, цифровий контент.

Digital historical memory as a component of collective memory

Olga Kashaba,

Associate Professor, Department of Local History and Tourism, Social and Humanitarian Sciences of the Education and Research Institute “Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy V.N. Karazin Kharkiv National University

<https://orcid.org/0000-0002-0616-145X>

Iryna Shcherbyna,

Associate Professor, Department of Local History and Tourism, Social and Humanitarian Sciences of the Education and Research Institute “Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy V.N. Karazin Kharkiv National University

<https://orcid.org/0000-0003-3007-2446>

Abstract. *The study of the content and specific features of the functioning of historical memory in contemporary Ukrainian society is an important scholarly task, since this phenomenon plays a key role in the processes of nation- and state-building, the preservation of traditional and the formation of new national values, and the determination of the political future of Ukrainian statehood and the Ukrainian nation.*

Digital historical memory is a new and dynamic phenomenon in contemporary humanities that is formed within the digital space and ensures the recording, preservation, and transmission of historical events through digital media. It functions as a particular dimension of collective memory in which historical experience, cultural narratives, and social practices are reflected, transformed, and

disseminated through digital platforms, social networks, and media resources. In the context of war, digital memory acquires special significance, as it serves as a means of documenting events, mobilizing public attention, and shaping collective narratives of the conflict.

Digital memory, as a component of collective memory, acts as a key mechanism for recording, constructing, and transmitting historical experience under contemporary wartime conditions. It integrates individual narratives into a shared digital space, forms a multilayered system of meanings, and fulfills the sociocultural function of preserving historical memory amid constant informational dynamics.

The article employs source-study methods that facilitate the identification and systematization of memes as documentary units of digital culture, as well as methods of digital humanities, including the analysis of data from social networks, online platforms, and Telegram channels.

The processed research findings contribute significantly to a deeper understanding of how digital cultural practices influence the formation of national identity and collective memory in the context of modern war. The study generalizes memes as a mechanism for constructing collective narratives and reflecting historical experience within the digital space.

Keywords: *Internet memes, Russian-Ukrainian war, digital historical memory, socio-cultural space, media studies, social networks, online communication, Internet culture, digital content.*

Постановка проблеми. Для сучасної української гуманітарної освіти проблема історичної пам'яті набуває актуального змісту, адже значущим це питання стає у період боротьби нації за існування своєї держави. Сьогодні на тлі російської агресії проти України виникає гостра проблема в збереженні національної ідентичності та формуванні національної свідомості. Ця війна

характеризується не лише злочинами геноциду проти українського народу, а й носить гібридний характер і впливає на суспільну свідомість, ідеологічні цінності тощо. Перекручення фактів, фальсифікації, агресивна риторика можуть відбиватися на політиці, міжнародних відносинах та поглядах людей. Тому важливо зберігати правдиву історичну пам'ять, адже вона формує національну ідентичність, цінності людей, ставлення суспільства до держави, війни, свободи та культури.

Історична пам'ять – це поняття багатозначне і широке. Воно включає в себе здатність людського розуму зберігати індивідуальний і колективний досвід міжлюдських взаємин і формувати на його підставі уявлення про історію як таку і своє місце в ній. Фактично – це наявна інформація для соціальної ідентифікації особистості і спільноти, це свого роду ідентифікація з певною культурою. Отже, історична пам'ять – як індивідуальна, так і колективна – є продуктом попередніх станів суспільної свідомості до формування яких однаково причетні і особистий досвід та соціальна практика людей.

Цифрова історична пам'ять є новим та динамічним явищем у сучасній гуманітаристиці, що формується у цифровому просторі і забезпечує фіксацію, збереження та трансляцію історичних подій за допомогою цифрових медіа. Вона виступає як особливий вимір колективної пам'яті, де історичний досвід, культурні наративи та соціальні практики відображаються, перетворюються та поширюються через цифрові платформи, соціальні мережі та медійні ресурси [1]. На відміну від традиційної колективної пам'яті, яка зберігається через письмові джерела, усну традицію та музейні експозиції, цифрова пам'ять характеризується високою динамічністю, мультимедійністю та інтерактивністю, що дозволяє аудиторії не лише сприймати інформацію, а й активно брати участь у її модифікації та поширенні [11].

У воєнному контексті цифрова пам'ять набуває особливого значення, оскільки вона слугує засобом документування подій, мобілізації громадської уваги та формування колективних наративів конфлікту. Соціальні мережі, месенджери та платформи на кшталт Twitter/X, Facebook, Instagram, Telegram та TikTok дозволяють оперативно створювати, поширювати та зберігати інформаційні матеріали, що відображають досвід учасників та свідків воєнних дій [7]. У цьому контексті меми, фото- та відеоматеріали, пости та публікації стають елементами цифрової історичної пам'яті, які одночасно виконують комунікативну, документальну та соціокультурну функцію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен історичної пам'яті цікавить представників різних наук: істориків, соціологів, філософів, психологів. Поняття історичної (національної) пам'яті досліджували В. Бабка, О. Готра, М. Гурик, М. Козловець, Н. Кузьмінець, Л. Нагорна, А. Подольський та ін. Проблеми, пов'язані із змістом та реалізацією політики історичної (національної) пам'яті в Україні розробляли Т. Василевська, І. Ковальська-Павелко, В. Яблонський, Н. Яковенко та ін. дослідники.

Завдяки зазначеним працям сформовано поняття історичної пам'яті; визначено місце історичної пам'яті у процесах суспільного розвитку; встановлено взаємозв'язки історичної пам'яті із національною свідомістю; розкрито роль історичної пам'яті у процесах націє- та державотворення в Україні. Водночас, процес формування цифрової пам'яті є новим явищем в гуманітаристиці і залишається малодослідженими.

Мета статті – дослідити цифрову історичну пам'ять як складову колективної історичної пам'яті, проаналізувати роль і значення інтернет-мемів в цьому процесі.

Виклад основного матеріалу. Цифрова пам'ять, як складова колективної пам'яті, інтегрує індивідуальні спогади та досвід у спільний культурний простір. Вона створює можливість для багат шарової

інтерпретації подій, де особисті історії поєднуються з офіційними наративами та медійними матеріалами, формуючи багатоголосий цифровий наратив [13]. Такий підхід дозволяє розглядати колективну пам'ять не лише як статистику історичних фактів, а як активний процес конструювання значень, де цифрові платформи виступають ареною для дискусії, співтворчості та консолідації культурних кодів.

Особливість цифрової пам'яті полягає у її візуально-текстовому характері, який дозволяє ефективно поєднувати інформаційний, емоційний та символічний виміри. Мем, фотографія, відео чи анімація не лише передають факти, а й формують певне емоційне та смислове сприйняття події, створюючи колективний досвід і консолідуючи суспільну свідомість [19]. У воєнному контексті це проявляється у створенні цифрових наративів про героїзм, страждання, опір або мобілізацію, що формує культурні коди сприйняття конфлікту.

Важливим аспектом цифрової пам'яті є її постійна оновлюваність та динамічність. На відміну від статичних архівів, цифрові платформи дозволяють швидко додавати нові дані, коригувати контекст і взаємодіяти з аудиторією в реальному часі. Це створює можливість формування «живого» архіву воєнних подій, який відображає як офіційну історичну інформацію, так і суб'єктивні переживання учасників та свідків.

Таким чином, цифрова пам'ять як складова колективної пам'яті виступає ключовим механізмом фіксації, конструювання та трансляції історичного досвіду у сучасних умовах війни. Вона інтегрує індивідуальні наративи в спільний цифровий простір, формує багат шарову систему значень і забезпечує соціокультурну функцію збереження історичної пам'яті в умовах постійної інформаційної динаміки.

У воєнному контексті цифрова історична пам'ять проявляється через різноманітні форми медійного контенту, серед яких особливе місце займають

інтернет-меми. Вони виступають не лише як засіб гумору чи розваги, а й як потужний інструмент фіксації, осмислення та передачі колективного досвіду війни. Мемі дозволяють відобразити події конфлікту в концентрований візуально-текстовій формі, поєднуючи фактологічну інформацію, емоційний вплив та культурні коди, що формують цифрову пам'ять аудиторії [5].

Через мемі учасники та свідки воєнних подій створюють оперативні наративи, які поширюються у соціальних мережах і стають частиною колективної цифрової пам'яті. Вони відображають реальні події, реакції громадян, героїчні або трагічні епізоди, а також критичні оцінки дій сторін конфлікту. Такі мемі формують багатоголосий цифровий наратив, де офіційні повідомлення та суб'єктивні переживання інтегруються в єдину медійну екосистему, що забезпечує збереження та трансляцію історичної пам'яті [13].

Важливою функцією мемів у воєнному контексті є мобілізаційна та соціально-консолідуєча роль. Вони сприяють формуванню спільної ідентичності, створюють відчуття колективної участі та підтримки, що особливо актуально під час конфлікту. Через повторювані образи, символи та фрази мемі формують культурні маркери, які стають своєрідними «точками пам'яті» в цифровому просторі, допомагаючи суспільству осмислювати воєнні події та їхні наслідки [18].

Мемі також виконують інформаційну та аналітичну функції. Вони часто коментують політичні рішення, військові дії, гуманітарні кризи або медійну реторику, забезпечуючи аудиторії швидкий доступ до оцінок і реакцій різних груп. Це робить мемі не лише культурним феноменом, а й частиною системи цифрового документування подій війни, де інформація фіксується у форматі, зрозумілому широкій аудиторії та здатному до швидкого поширення [9].

Особливістю цифрової історичної пам'яті через мемі є їхня здатність до адаптації та модифікації. Користувачі активно створюють нові варіації вже існуючих мемів, додаючи локальні культурні коди, нові контексти або

актуальні події. Це забезпечує динамічність цифрової пам'яті, дозволяє враховувати поточні зміни соціальної та політичної ситуації, а також формує багат шарову систему значень, що постійно розвивається [3].

Важливим аспектом є інтерактивність мемів як елементів цифрової історичної пам'яті. Користувачі не лише споживають мему, а й беруть участь у їхньому створенні, обговоренні та поширенні. Це перетворює процес пам'яті на колективний і спільнотворчий, де індивідуальні переживання та інтерпретації інтегруються в цифровий наратив війни. Завдяки цьому мему стають не лише інформаційним ресурсом, а й інструментом соціальної взаємодії та культурної консолідації [15].

Таким чином, мему у воєнному контексті виступають ключовим засобом прояву цифрової історичної пам'яті, виконуючи функції документування, коментування, мобілізації та консолідації суспільної свідомості. Вони формують багат шарові цифрові наративи, поєднують індивідуальні та колективні переживання, інтегрують різні культурні коди та забезпечують оперативне поширення історичного досвіду у цифровому просторі. Це робить мему невід'ємною частиною сучасних воєнних наративів та механізмом формування колективної пам'яті в умовах інформаційної динаміки.

Соціальні мережі виступають ключовим простором формування пам'яттєвих наративів у сучасному цифровому середовищі, оскільки вони забезпечують масове поширення інформації, інтерактивність та можливість колективного створення контенту. В умовах воєнних конфліктів, зокрема російсько-української війни, соціальні платформи слугують ареною для конструювання цифрової історичної пам'яті, де індивідуальні та колективні спогади поєднуються з медійними наративами та офіційними повідомленнями [2].

Однією з ключових функцій соціальних мереж є прискорене поширення інформації та оперативне документування подій. Користувачі Twitter/X,

Facebook, Instagram, Telegram та TikTok активно створюють і транслюють тексти, зображення, відео та меми, які фіксують хід воєнних подій, реагують на політичні та гуманітарні виклики, а також відображають соціальні настрої населення. Через це соціальні платформи формують багатoshарові пам'яттєві наративи, де офіційна інформація доповнюється особистими історіями, аналітичними оцінками та культурними кодами [16].

Соціальні мережі забезпечують інтерактивність пам'яттєвих наративів. Користувачі не лише споживають контент, а й активно його модифікують, додають коментарі, поширюють або створюють власні версії мемів та постів. Цей процес колективного реміксування створює динамічну систему пам'яті, де цифрові наративи постійно адаптуються до змін соціального, політичного та культурного контексту [10]. Завдяки цьому меми та інші цифрові матеріали стають «живими» елементами колективної пам'яті, що дозволяє швидко реагувати на події та забезпечує залученість широкої аудиторії.

Соціальні мережі також виконують роль фільтрації та консолідації культурних кодів. Пам'яттєві наративи у цифровому середовищі формуються на основі певних образів, символів, фраз та медійних архетипів, які користувачі сприймають як зрозумілі та релевантні. Ці коди стають маркерами колективної пам'яті та забезпечують інтерпретацію подій, допомагаючи формувати спільне бачення історії та соціальної реальності [14].

Важливим аспектом є віральність та охоплення аудиторії соціальних мереж. Пам'яттєві наративи, створені у форматі мемів або відео, можуть швидко поширюватися на національному та глобальному рівні, формуючи цифровий простір історичної пам'яті, який включає як локальні, так і глобальні контексти. Це дозволяє формувати колективні уявлення про події війни, забезпечує мобілізаційний ефект та зміцнює соціальну ідентичність учасників цифрового спільнотворення [6].

Меми в сучасному цифровому середовищі можна розглядати як своєрідну одиницю «народної історіографії», тобто неофіційну форму документування та осмислення історичних подій широкими масами користувачів. На відміну від традиційної історіографії, яка спирається на письмові джерела, офіційні документи та академічний аналіз, меми створюються в режимі реального часу учасниками цифрового простору та відображають їхнє емоційне, культурне та соціальне сприйняття подій [4]. Вони виконують роль «міні-архівів» колективного досвіду, де історичні факти, індивідуальні спогади та культурні алюзії поєднуються у стислій візуально-текстовій формі, доступній для широкої аудиторії [12].

У контексті воєнних конфліктів, зокрема російсько-української війни, меми виступають інструментом відображення колективного досвіду населення, його оцінок та реакцій на події. Вони здатні фіксувати ключові події, емоційні переживання, сатиричні коментарі та символічні образи, що відображають наративи суспільства. Завдяки цьому меми формують «народну версію історії», яка існує паралельно з офіційними наративами і часто демонструє більш живе, багатогарне та критичне бачення подій [8].

Меми як одиниці народної історіографії характеризуються високою адаптивністю та динамічністю. Вони легко модифікуються, доповнюються новими образами, підписами або контекстами, що дозволяє їм відображати розвиток подій у реальному часі та відповідати на актуальні потреби цифрової аудиторії. Така властивість забезпечує безперервне оновлення колективної пам'яті та створює динамічний цифровий наратив, який інтегрує індивідуальні та групові переживання [17].

Особливу роль меми відіграють у формуванні культурних кодів та символічного осмислення конфлікту. Через повторювані образи, стандартні шаблони та цитати меми передають певні культурні значення, стереотипи та оцінки, що закріплюються у свідомості користувачів як частина колективного

історичного досвіду. Таким чином, меми не лише документують події, а й конструюють «народну» інтерпретацію історії, де офіційні факти та суб'єктивні оцінки співіснують і взаємодіють [20].

Важливим аспектом є те, що меми як одиниці народної історіографії здатні охоплювати як локальні, так і глобальні наративи. Вони інтегрують локальні історії та переживання конкретних спільнот у ширший цифровий простір, роблячи його багатошаровим і міжкультурним. Це сприяє формуванню колективної пам'яті, що є одночасно персоналізованою та універсальною, і дозволяє дослідникам вивчати соціокультурні процеси та трансформації історичного наративу у цифрову епоху [11].

Висновки. Таким чином, меми виконують роль одиниць народної історіографії, забезпечуючи фіксацію, осмислення та поширення історичного досвіду у цифровому середовищі. Вони поєднують інформаційний, емоційний та символічний виміри, формують колективні наративи, відображають культурні коди та забезпечують інтерактивне співтворення цифрової історичної пам'яті, що робить їх незамінним елементом сучасної цифрової культури.

Перспективи подальших досліджень із означеної проблематики пов'язуємо із розширенням наукового складника історичної пам'яті української нації, з тим, щоб прискорити формування у суспільстві та державі об'єктивної, несутерсильної політики національної пам'яті.

Список використаних джерел:

1. Давиденко Б., Надельнюк О. Сила слова. Зеленський виступав з початку війни понад 560 разів. Як його промови вплинули на Україну та світ. 2023. URL: <https://forbes.ua/war-in-ukraine/sila-slova-zelenskiy-vistupav->

zpochatku-viyni-ponad-560-raziv-yak-yogo-promovi-vplinuli-ukrainuta-svit-24022023-11965 (дата звернення: 05.04.2026).

2. Давиденко Б., Федорчук В. Герой із тисячею облич. Що зробило президента-миротворця Зеленського ефективним лідером воєнного часу. 2023. URL: <https://forbes.ua/leadership/geroy-iz-tisyacheyu-oblich-shcho-zrobilo-prezidenta-mirotvortsya-zelenskogo-efektivnim-lider-voennogo-chasu-03032023-12094> (дата звернення: 05.04.2026).

3. Житарюк М. Г. Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство. Львів, 2008, 416 с.

4. Зіненко О., Галата С., Грушецький Б., Коритнікова Н., Фея О. Адвокація науки в небезпеці. Біла книга. 2024. URL: <https://scienceatrisk.org/uk/whitepaper/advokatsiia-nauky-v-nebezpetsi> (дата звернення: 06.04.2026).

5. Ізотова Н. П., Ситенька О. В. Трансmodalьна стилістика українського воєнного дискурсу: репрезентація і рецепція. В: *Ad orbem per linguas. До світу через мови. Матеріали Міжнародної науково-практичної відеоконференції “Наративи сучасної України у світовій геополітиці”*, 18–19 травня 2023 р. Київ: Видавничий центр КНЛУ. 2023. С. 131–133.

6. Комісар Л. Нові горизонти дискурсу ідентичності як виклик ребрендингу універсалістської макроетики. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Філософія. Культурологія. 1(37). 2023. С. 41–46.

7. Отрішко М. А. Мем як чинник комунікації у сучасному медіапросторі. *Strategic innovations of social communications and foreign philology in crisis times*: Суми. 2024. С. 92–95.

8. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Породження війни з безсилля миру: смислова логіка війни. Національний інститут стратегічних досліджень, 2022. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/porodzhennya-viyny-z-bezsylyamyusmyslova-lohika-viyny> (дата звернення: 10.04.2026).

9. Потапенко С. І. Міжнародний воєнний дискурс президента Зеленського: творення ефекту опору. *Ad orbem per linguas. До світу через мови. Матеріали Міжнародної науково-практичної відеоконференції*, 18–19 травня 2023 р. Київ: Видавничий центр КНЛУ. 2023. С. 254–256.
10. Сучков Д. Г. Трансформація аудіовізуальної культури в епоху соціальних медіа: дис. д-ра філософії 034. Київський нац. університет культури і мистецтв. 2024. 200 с.
11. Сушкова О. М., Медвідь О. М. Прагмалінгвальний потенціал світових новин. *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries: Scientific monograph*. 2022. С. 241–265. Riga, Latvia: Baltija Publishing. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-196-1-57> (дата звернення: 10.04.2026).
12. Чемеркін С. Г. Інтернет-мем – що це? *Культура слова*. Випуск 82. 2015. С.113-116.
13. Чорний І., Чорна В. Англіцизми в сучасній українській мові. *Вісник науки та освіти*. № 7 (25). 2024. С. 499-509.
14. Bednarek M. Language and Characterisation in Television Series. The Sinclair Lecture delivered during Corpus Linguistic Summer School 2022. URL: https://www.youtube.com/watch?v=8BWXyBR_lo4 (дата звернення: 06.04.2026)
15. Del Monte M. Russia's War on Ukraine: Speeches by Ukraine's President to the European Parliament and National Parliaments. 2022. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2022\)729354](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2022)729354) (дата звернення: 10.04.2026).
16. Guliashvili N. National identity revisited: Deictic WE in President Zelenskyy's speeches on Russia-Ukraine war. *Journal of Language and Politics*. 22(6). 2023. P. 779-801.

17. Izotova N. Narrating resistance multimodally: A case study of Waiting for the Barbarians Movie. Cognitive Linguistics in the Year 2023: Abstracts, Krosno, Poland, 13-15 September 2023. P.17-19.
18. Nørgaard N. Multimodal Stylistics of the Novel: More than Words. New York: Routledge, 2020.
19. Potapenko S., Izotova N. Ukrainian President Zelensky's war discourse: An idea-turned-effect analysis. 16th International Cognitive Linguistics Conference. Book of Abstracts, 2023, 564 p. URL: https://iclc16.github.io/abstracts/ICLC16_BoA.pdf (дата звернення: 10.03.2026).
20. Talavira N., Potapenko S. Defining media speech effectiveness: A case of Ukrainian President Zelensky's addresses to national parliaments. *Forum for Linguistics Studies*. Vol. 5, Issue 3. 2023. URL: <https://fls.acad-pub.com/index.php/FLS/article/view/1990> (дата звернення: 10.04.2026).

References:

1. Davydenko B., Nadelniuk O. Sylva slova. Zelenskyi vystupav z pochatku viiny ponad 560 raziv. Yak yoho promovy vplynuly na Ukrainu ta svit. 2023. [The Power of Words. Zelensky Has Spoken More Than 560 Times Since the Beginning of the War. How His Speeches Have Influenced Ukraine and the World. 2023] URL: <https://forbes.ua/war-in-ukraine/sila-slova-zelenskiy-vistupav-zpochatku-viyni-ponad-560-raziv-yak-yogo-promovi-vplynuli-ukrainuta-svit-24022023-11965>
2. Davydenko B., Fedorchuk V. Heroi iz tysiacheiu oblych. Shcho zrobylo prezydenta-myrovtvortsia Zelenskoho efektyvnym liderom voiennoho chasu. 2023. [A Hero with a Thousand Faces. What Made Peace-Time President Zelensky an Effective Wartime Leader. 2023] URL: <https://forbes.ua/leadership/geroy-iz-tisyacheyu-oblich-shcho-zrobilo-prezidenta-mirotvortsya-zelenskogo-efektivnim-lider-voennogo-chasu-03032023-12094>

3. Zhytariuk M. H. Sotsiokulturna model zhurnalistyky: tradytsii i novatorstvo. Lviv, 2008, 416 s. [The Sociocultural Model of Journalism: Traditions and Innovation. Lviv, 2008. 416 p.].
4. Zinenko O., Halata S., Hrushetskyi B., Korytnikova N., Feia O. Advokatsiia nauky v nebezpetsi. Bila knyha. 2024. [Advocating for Science in Danger. White Paper. 2024.] URL: <https://scienceatrisk.org/uk/whitepaper/advokatsiia-nauky-v-nebezpetsi>
5. Izotova N. P., Sytenka O. V. Transmodalna stylistyka ukrainskoho voiennoho dyskursu: reprezentatsiia i retseptsii. V: Ad orbem per linguas. Do svitu cherez movy. *Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi videokonferentsii "Naratyvy suchasnoi Ukrainy u svitovii heopolitytsi"*, 18–19 travnia 2023 r. Kyiv: Vydavnychy tsestr KNLU. 2023. S. 131–133. [Transmodal Stylistics of Ukrainian Wartime Discourse: Representation and Reception. In: *Ad orbem per linguas. To the World through Languages. Proceedings of the International Scientific and Practical Video Conference "Narratives of Contemporary Ukraine in World Geopolitics,"* May 18–19, 2023. Kyiv: KNLU Publishing Center, 2023. Pp. 131–133.].
6. Komisar L. Novi horyzonty dyskursu identychnosti yak vyklyk rebrendynhu universalistskoi makroetyky. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Serii: Filosofiia. Kulturolohiia*. 1(37). 2023. S. 41–46. [New Horizons of Identity Discourse as a Challenge to the Rebranding of Universalist Macroethics. *Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology*, 1(37), 2023, pp. 41–46.].
7. Otrishko M. A. Mem yak chynnyk komunikatsii u suchasnomu mediaprostori. *Strategic innovations of social communications and foreign philology in crisis times*: Sumy. 2024. S. 92–95. [The Meme as a Factor of Communication in the Contemporary Media Space. *Strategic Innovations of Social Communications and Foreign Philology in Crisis Times*. Sumy, 2024, pp. 92–95.].

8. Parakhonskyi B. O., Yavorska H. M. Porodzhennia viiny z bezsyllia myru: smyslova lohika viiny. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen, 2022. [The Emergence of War from the Powerlessness of Peace: The Semantic Logic of War. National Institute for Strategic Studies, 2022.] URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/porodzhennya-viyny-z-bezsyllia-myrusmyslova-lohika-viyny>
9. Potapenko S. I. Mizhnarodnyi voiennyi diskurs prezidenta Zelenskoho: tvorennia efektu oporu. Ad orbem per linguas. Do svitu cherez movy. *Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi videokonferentsii*, 18–19 travnia 2023 r. Kyiv: Vydavnychiy tsentr KNLU. 2023. S. 254–256. [President Zelenskyy's International Wartime Discourse: Creating the Effect of Resistance. In: *Ad orbem per linguas. To the World through Languages. Proceedings of the International Scientific and Practical Video Conference*, May 18–19, 2023. Kyiv: KNLU Publishing Center, 2023, pp. 254–256.].
10. Suchkov D. H. Transformatsiia audiovizualnoi kultury v epokhu sotsialnykh media: dys. d-ra filosofii 034. Kyivskyi nats. universytet kultury i mystetstv. 2024. 200 s. [Transformation of Audiovisual Culture in the Era of Social Media: PhD dissertation in specialty 034. Kyiv National University of Culture and Arts, 2024. 200 p.].
11. Sushkova O. M., Medvid O. M. Prahmalinhvalnyi potentsial svitovykh novyn. Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries: Scientific monograph. 2022. S. 241–265. Riga, Latvia: Baltija Publishing. [The Pragmalinguistic Potential of World News. In: *Innovative Pathways for the Development of Modern Philological Sciences in Ukraine and EU Countries: Scientific Monograph*. 2022, pp. 241–265. Riga, Latvia: Baltija Publishing.] URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-196-1-57>

12. Chemerkin S. H. Internet-mem – shcho tse? *Kultura slova*. Vypusk 82. 2015. S.113-116. [Internet Meme — What Is It? *Culture of the Word*, Issue 82, 2015, pp. 113–116.].
13. Chornyi I., Chorna V. Anhlitsyzmy v suchasni ukrainskii movi. *Visnyk nauky ta osvity*. № 7 (25). 2024. S. 499-509.[Anglicisms in the Contemporary Ukrainian Language. *Bulletin of Science and Education*, No. 7 (25), 2024, pp. 499–509.].
14. Bednarek M. Language and Characterisation in Television Series. The Sinclair Lecture delivered during Corpus Linguistic Summer School 2022. URL: https://www.youtube.com/watch?v=8BWXyBR_lo4 (дата звернення: 06.04.2026)
15. Del Monte M. Russia's War on Ukraine: Speeches by Ukraine's President to the European Parliament and National Parliaments. 2022. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2022\)729354](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2022)729354) (дата звернення: 10.04.2026).
16. Guliashvili N. National identity revisited: Deictic WE in President Zelenskyy's speeches on Russia-Ukraine war. *Journal of Language and Politics*. 22(6). 2023. P. 779-801.
17. Izotova N. Narrating resistance multimodally: A case study of Waiting for the Barbarians Movie. *Cognitive Linguistics in the Year 2023: Abstracts*, Krosno, Poland, 13-15 September 2023. P.17-19.
18. Nørgaard N. *Multimodal Stylistics of the Novel: More than Words*. New York: Routledge, 2020.
19. Potapenko S., Izotova N. Ukrainian President Zelenskyy's war discourse: An idea-turned-effect analysis. 16th International Cognitive Linguistics Conference. Book of Abstracts, 2023, 564 p. URL: https://iclc16.github.io/abstracts/ICLC16_BoA.pdf (дата звернення: 10.03.2026).
20. Talavira N., Potapenko S. Defining media speech effectiveness: A case of Ukrainian President Zelenskyy's addresses to national parliaments. *Forum for*

Linguistics Studies. Vol. 5, Issue 3. 2023. URL: <https://fls.acad-pub.com/index.php/FLS/article/view/1990> (дата звернення: 10.04.2026).